

MEDLEMSRAPPORTERING FOR Ruter AS

For 2021

OFFENTLIG SEKTOR

”Å stille etiske- og sosiale krav i offentlige anskaffelser er nødvendig for å fremme anstendige arbeids- og miljøforhold. Det vil også styrke prinsippet om likebehandling, som er en forutsetning for velfungerende og effektive markeder.”

Til lesere av rapporten

Offentlig sektor er landets største kunde og forbruker. Med dette følger storinnkjøpsmakt og et stort ansvar. Gjennom forvaltningen av fellesskapets ressurser bør offentlige virksomheter gå foran og etterspørre varer og tjenester som er tilvirket etter høye etiske og sosiale standarder for arbeids- og miljøforhold i både egen virksomhet og i leverandørkjeden.

Den nye åpenhetsloven (Lov om virksomheters åpenhet og arbeid med grunnleggende menneskerettigheter og anstendige arbeidsforhold) vil gi offentlig sektor et enklere arbeid med å ettergå at leverandører etterlever de forpliktelser som følger av anskaffelseslovens § 5. Bedrifts-/virksomhetsmedlemmer i Etisk handel Norge rapporterer på arbeidet med aktsomhetsvurderinger og oppfyller åpenhetslovens krav om redegjørelse for aktsomhetsvurderinger og langt på vei informasjonsplikten, ifølge Oslo Economics Konsekvensutredning av lovforslaget. Et viktig verktøy for oppdragsgivere i leverandøroppfølgingen er det nasjonale kontraktsvilkåret for etisk handel utarbeidet av Etisk handel Norge og Direktoratet for forvaltning og økonomistyring (DFØ). Kontraktsvilkåret stiller krav til leverandørers aktsomhetsvurderinger i tråd med åpenhetsloven og OECDs retningslinjer.

Medlemmer i Etisk handel Norge har forpliktet seg til å bruke sin innflytelse til å øke oppslutningen om etisk handel. For medlemmer i offentlig sektor betyr det at innkjøpsmakten skal brukes på en måte som fremmer ansvarlig og bærekraftig handel og konkurranse på like vilkår mellom leverandører, der samfunnsansvar er en viktig komponent på linje med pris, miljø, kvalitet og leveringssikkerhet. En viktig målsetting er derfor at etisk handel skal bidra til at useriøse leverandører ikke tildeles offentlige kontrakter. En annen, og like viktig målsetting, er at offentlig sektor anskaffer varer og tjenester på en måte som bidrar til at de som lager produktene og tjenestene får grunnleggende menneskerettigheter oppfylt og at produksjonen ikke skader miljø eller klima.

Medlemmer i Etisk handel Norge er forpliktet til årlig å rapportere om fremdriften i arbeidet med etisk handel. Rapporten er offentlig tilgjengelig. Medlemmenes innmeldingstidspunkt vil påvirke hvor langt de har kommet i arbeidet.

Heidi Furustøl
Daglig leder Etisk handel Norge

Forord fra: Marit E. Leite, direktør strategiske anskaffelser og leverandørutv.

Ruter As er administrasjonsselskapet for kollektivtrafikken i hovedstadsområdet, med ansvar for over halvparten av kollektivtrafikken i Norge. Ruters rolle er å planlegge, utvikle, samordne, bestille, markedsføre og informere om kollektivtrafikktilbudet. All operativ drift utføres av ulike operatørselskap som kjører på kontrakt for Ruter. Ruter kjøper transporttjenestekontrakter og eier hverken busser eller båter, det er det operatørene som gjør.

Ruters eiere er Oslo kommune (60 %) og Viken fylkeskommune (40 %).

Ruter etablerte i 2021 en intern arbeidsgruppe som skal forberede Ruter på ikrafttredelsen av åpenhetsloven 1.juli 2022 og sikre at Ruters organisering, rutiner og systemer er tilpasset lovkravene.

Kollektivtrafikk er et samarbeidsprosjekt, og i vårt arbeid med etisk handel fremover vil vi legge stor vekt på samarbeid med operatører, leverandører, eiere, organisasjoner og andre for å styrke arbeidet med etisk handel i vår bransje.

Ruters mål er å tilby kun utslippsfri transport i løpet av 2028. Derfor er risikoen for alvorlige menneskerettighetsbrudd knyttet til utvinning av mineraler som er nødvendige i el-bussene og båtenes batterier spesielt viktig for oss i årene som kommer.

Medlemskap i Etisk handel Norge er en god støtte for oss, både på grunn av ressursene i sekretariatet og fordi vi får mulighet til å lære av og samarbeide med andre offentlige innkjøpere.

Om virksomheten:

Navn:

Ruter AS

Antall ansatte:

331

Samlet innkjøp av varer og tjenester, inkl. investeringer, i rapporteringsåret (NOK):

9 000 000 000

Anskaffelser og leverandører som omfattes av årsrapporten:

Antall anskaffelser som omfattes av rapporten:

6

Hvilke varer som omfattes:

Transporttjenester; IT-tjenester; facility management

Antall leverandører:

6

Totalverdi (cirka) på anskaffelsene som omfattes av rapporten (NOK):

1 000 000 000

Kontaktinformasjon for rapporten:

Navn: Kristin Holter

Stilling: Fagsjef sirkulær økonomi

Epost: kristin.holter@ruter.no

Telefon: 47649783

Innmeldingsår i Etisk handel Norge:

2020

"Medlemskap i Etisk handel Norge er en god støtte for oss, både på grunn av ressursene i sekretariatet og fordi vi får mulighet til å lære av og samarbeide med andre offentlige innkjøpere."

Foto: Flickr, ILO Better Work Programme

Prioriterte mål / aktiviteter i rapporteringsåret

Mål / aktiviteter for rapporteringsåret	Status / fremdrift
Etablere rutiner for oppfølging av kontrakter	Påbegynt, med etablering av en strukturert metode for risikovurdering/rutiner for oppfølging av vare- og tjenestekontrakter. Fremdeles under arbeid.
Intern kompetansebygging etisk handel	Deltatt på OECDs kurs i aktsomhetsvurderinger Møte med TCO Certified om bærekraft ifbm IT-anskaffelse Intern kompetansebygging med egne ressurser om Åpenhetsloven Læringsworkshop med Oslo kommune (BYM) GAP-analyse compliance
Engasjere Ruter i bransjesamarbeid	Operator- og partnerforum (Ruters forum for samarbeidspartnere) Kollektivtrafikkforeningen (Materiell- og miljøkomiteen) Nettverk for bærekraftige batterier (DFØ) Kollektivselskaper som er medlemmer i Etisk handel Sverige
Utnytte mulighetene som ligger i EHN-medlemskapet	Rådgivning Verktøy ("kokebok" og risikokartlegging)

Prioriterte mål / aktiviteter for kommende rapporteringsår

Mål / aktiviteter
Utvikle organisasjonsmodell og rutiner for etisk handel (transporttjenestekjøp og innkjøp av varer og tjenester)
Utvikle tildelingskriterier for etisk handel basert på åpenhetsloven
Oppdatere verdikjedeanalyse for buss
Være aktiv i bransjesamarbeid som fremmer etisk handel
Gjennomføre kompetasebyggende tiltak
Styrebehandle Ruters compliance-program vedr. etisk handel og åpenhetsloven

1. FORANKRING

Forankring, organisering og kompetanse

1. FORANKRING, ORGANISERING OG KOMPETANSE

1.1 Hvordan arbeid med etisk handel er forankret og organisert i virksomheten

Om arbeidet med etisk handel er forankret i strategiske prosesser / dokumenter.

Arbeid med etisk handel er omtalt i Ruters anskaffelsesstrategi. Omtalen vil bli mer detaljert i løpet av 2022

Om det er utarbeidet en konkret plan eller tilsvarende for mål / aktiviteter som gjelder rapporteringsåret.

Ruter compliance-program vedr. etisk handel og åpenhetsloven vil bli styrebehandlet i 2022. Målene med arbeidet med etisk handel 2022 er ellers beskrevet i Ruters årsrapport for 2021

Om det rapporteres på fremdriften i arbeidet med etisk handel til administrativ / politisk ledelse i virksomheten.

Ja, dette rapporteres til styret som en del av rapportering på Ruters nøkkelresultater

Om en person i virksomheten har ansvar for arbeidet med etisk handel.

Ruter har etablert en arbeidsgruppe som skal jobbe frem rutiner og ansvarsfordeling. Foreløpig deles dette arbeidet mellom Marit Westvig, direktør juridiske tjenester og compliance og Kristin Holter, fagsjef sirkulær økonomi

Om andre personer i virksomheten er involvert i arbeidet med etisk handel.

Line Camilla Werner, leder offentlige anskaffelser (Juridiske tjenester)
Kimberly Turner, leder Kontraktsforvaltning
Erlend Kokaas - Innkjøpssjef varer og tjenester
Hellik Hoff - Leder innkjøp transporttjenester
Sjur Brenden - Leder operatørutvikling

1.2 Kompetanseutvikling og opplæring

Om deltakelse på kurs og/eller andre kompetansehevende tiltak i rapporteringsåret for å øke kunnskapen om etisk handel hos ansatte.

Ulike aktørers (inkludert EHN) kurs i Åpenhetsloven: Mange ansatte
EHN seminar om uigurer: Flere ansatte
Møte med Oslo kommune (BYM) om deres rutiner for og organisering av arbeid med etisk handel (Innkjøp/strategiske anskaffelser)
OECD-kontaktpunktets kurs i aktsomhetsvurderinger mv: Line Werner og Kristin Holter
Informasjonsmøte om TCO Certified med representant fra TCO: Anbudsgruppen IT-anskaffelse
Flere interne informasjonsmøter om etisk handel og åpenhetsloven (med egne ressurser)
Nettverk for bærekraftige batterier (DFØ)
Bistand fra TØI med mål om å heve kompetansen i Ruter på livssyklusanalyser

Om virksomheten har identifisert behov for opplæring og/eller andre kompetansehevende tiltak knyttet til etisk handel.

Vi vil inkludere kunnskap om etisk handel i Ruters generelle kompetanseplaner, onboarding mv. Vi ønsker en trappetrinnsmodell der ansatte bygger kompetanse i takt med oppgaver og ansvarsområde. Det vil si både generelt om etisk handel og åpenhetslovens krav og spesifikke problemstillinger innefor ulike typer anskaffelser.

2. IMPLEMENTERING

Implementering av etisk handel i anskaffelsesprosessen

Foto: Kirkens Nødhjelp

2. IMPLEMENTERING AV ETISK HANDEL I ANSKAFFELSESPROSESSEN

2.1 Risikokartlegging

Beskriv metode og/eller kilder for risikokartlegging virksomheten bruker, før eller etter inngåelse av kontrakt, for å identifisere risiko for mulige brudd på arbeidstakerrettigheter og miljøforhold i leverandørkjeden.

- Ruter har utarbeidet verdikjedekartlegging for buss og båt som identifiserer viktige risikoområder, denne vil oppdateres i 2022
- DFØs liste over risikogrupper
- Bransjekunnskap; medieoppslag; NGO-rapporter

2.2 Etske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen

Oppgi i hvilke anskaffelser etiske- og sosiale krav er anvendt i rapporteringsåret, inklusive anskaffelser tidligere år dersom disse er gjenstand for oppfølging; type avtale; antall leverandører som leverer på avtalene; krav i hvilke faser i anskaffelsesprosessen. Virksomheter som legger etiske- og sosiale krav til grunn i alle anskaffelser lister opp minst fem anskaffelser der kravene anses som relevante.

I hvilke anskaffelser	Type avtale	Antall leverandører på avtalen	Anvendt etiske/sosiale krav i anskaffelsesprosessen		
			Som kvalifikasjonskrav	Ved tildeling av kontrakt	Som kontraktsvilkår
Busstjenester Oslo Sør	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Båttjenester Indre Oslofjord	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Facility management	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja
Busstjenester Indre by	Rammeavtale	1	Nei	Nei	Ja

Oppgi hvilken mal for etiske- og sosiale kontraktsvilkår og mal for kvalifikasjonskrav som er brukt i anskaffelsene listet opp i tabellen (Etisk handel Norge, Difi, egen mal, annen mal.)

Kontraktsvilkårene er inspirert av felles anbefaling fra Etisk handel Norge og DFØ/Difi.

2.3 Oppfølging av etiske- og sosiale krav i kontraktsfasen

Hvilke enkeltprodukter/varer har vært gjenstand for kontraktsoppfølging i rapporteringsåret (kan også innbefatte enkeltprodukter/varer på avtaler inngått tidligere år)?

Kontraktsoppfølging utsatt til tidlig 2022 pga ekstraordinære arbeidsforhold for både Ruter og operatører

Beskriv oppfølgingstiltak og -aktiviteter virksomheten har gjennomført overfor leverandører i rapporteringsåret for å påse etterlevelse av de etiske- og sosiale kravene i kontraktsfasen:

Møte med Boreal om båttjenester Indre Oslofjord

Møte med Norgesbuss (om kontrakten transporttjenester Oslo Sør) gjennomført tidlig 2022 pga. ekstraordinære arbeidsforhold i 2021

Hvor mange leverandører har vært gjenstand for kontraktsfølging knyttet til etiske- og sosiale krav i rapporteringsåret (gjelder avtaler inngått i rapporteringsåret og avtaler inngått tidligere år)?

2

Er det i rapporteringsåret identifisert avvik fra de etiske- og sosiale kontraktskravene hos aktører i leverandørkjeden?

Nei

Hvis ja : Angi type avvik, hvor i leverandørkjeden avvikene er identifisert, tiltak iverksatt for å rette avvikene, samt status.

Type avvik (barnearbeid, HMS, lønn, arbeidstid, etc)	Hvor i leverandørkjeden	Tiltak iverksatt for å rette avvik	Status

Beskriv erfaringer i arbeidet med anvendelse av etiske- og sosiale krav i anskaffelsesprosessen.

Vi erfarer at det er stort behov for kompetansebygging, erfaringsdeling og samarbeid. Å "bare" stille krav gir magre resultater.

3. PÅDRIVERROLLE

Pådriverrolle, dialog og kommunikasjon

Foto: Shutterstock

3. PÅDRIVERROLLE, DIALOG OG KOMMUNIKASJON

3.1 Øke oppslutning internt og eksternt

Har virksomheten gjennomført tiltak/aktiviteter internt og eksternt i rapporteringsåret for å øke bevisstheten, kunnskapen og oppslutningen om etisk handel.

Ja

Hvis ja, beskriv tiltak/aktiviteter

Type tiltak	Formål	Målgruppe
Foredrag	Informasjon om Ruters arbeid med aktsomhetsvurderinger og etisk handel	DFØs nettverk for bærekraftige batterier - ansatte i offentlige virksomheter som kjøper transporttjenester
Foredrag	informasjon om Ruters arbeid med aktsomhetsvurderinger og etisk handel	NFD kompetanseforum - departementsansatte og sivilsamfunnet (streamet - åpent for alle)
Foredrag og panelsamtale	Barne- og familiedepartementet, Nærings- og fiskeridepartementet og Utenriksdepartementet - seminar om åpenhetsloven	Norsk næringsliv (Streamet - åpent for alle)
Foredrag og diskusjon	Informasjon om Ruters arbeid med aktsomhetsvurderinger og etisk handel	Kollektivtrafikkforeningen - Materiell og miljøkomiteen
Innledning og samtale	Informasjon om Ruters arbeid med aktsomhetsvurderinger og etisk handel	Ruters ansatte i ulike roller
Foredrag	Informasjon om åpenhetsloven og Ruters tilnærming	Operatør- og partnerforum - Ruters samarbeidspartnere
Innlegg	Beskrivelse av Ruters handlingsregler (kontraktsvedlegg menneskerettigheter) og kort om åpenhetsloven	Dialogkonferanse Transporttjenester Oslo øst 2023 - åpent for alle som er interessert

3.2 Kommunikasjon

Hvordan virksomheten kommuniserer internt om sitt arbeid med etisk handel.

Vi har opprettet en egen side/gruppe for etisk handel på workplace (intranett) og legger ut informasjon der, i tillegg til rapportering til styret og interne møter.

Hvordan virksomheten kommuniserer eksternt om sitt arbeid med etisk handel.

Ruters nettsider er under ombygging. Arbeidet med etisk handel er omtalt i årsrapporten for 2021, og styrende dokumenter (anskaffelsesstrategi; kontraktsvilkår) ligger på Ruter.no. Dessuten innlegg på konferanser ol.

Kontakt:
Ruter AS
Kristin Holter
kristin.holter@ruter.no
47649783